

KONFÜÇYÜZM'DE KADINA BAKIŞ VE KORE'DE KONFÜÇYÜZM

Eunkung OH*

1. KONFÜÇYÜZMDE KADIN

1.1 ESKİ ÇAĞ KONFÜÇYÜZMİN KADINA BAKIŞ AÇISI

İlk kaynağı olan eski çağ konfüçyüzm'in temel kadına bakışı beş madde'nin vurguladığı ve kadın erkeğin farklı olması gerektiğine dair bir görüştür. Bu yüzden Eski Çağ Konfüçyüzm'in kadına bakışını açıklamak için beş maddenin ve kadın erkeğin farklı olması gerektiği yönünde bir anlayışı kabul etmemiz gerekir.

Mengza⁽¹⁾ya göre kutsal insanların keşfettikleri ve insan hayatında en önemli olan, beş değişmeyen madde vardı. Bunlar şöyle sıralanabilir:

1. Baba evlat ilişkisinde sevgi olması
2. Kral ve saray çalışanları ilişkisinde dürüstlük olması
3. Kadın ve erkek ilişkisinde ayırım olması
4. Yaşlı genç ilişkisinde sıra olması
5. Dost ilişkisinde güven olması.

Burada anlatılan beş madde, hiç kimsenin değiştiremeyeceği genel bir düzendir. Her insan kim olursa olsun ve hangi çağda yaşarsa yaşasın, mutlaka bu temel düzene göre yaşamalıdır.

Yukarıda bahsedilen beş madde, insanın tüm ilişkilerini değiştirmeyen bir düzen içinde gösteren bir kuraldır. Eski çağ Konfüçyüzm'in kadına bakışının temeli

olan "Kadın ve erkeğin yeri ayrı olmalı" fikrinin esas niteliği de bu şekilde açıklanabilmelidir.

Yeki⁽¹⁾, kitabında kadın ve erkeğin yeri ayrı olmalı gerektiğine dair firini açıklayan üç somut örnek verilmektedir.

Birincisi, kadın ve erkeğin oturdukları yer ayrı olmalı; ikincisi, kadın ve erkeğin farklı karakteri olmalı.

Bunu dışında kadının erkeğin sözüne itaat etmesi gerektiğini vurgulayan bir bakış açısı da vardı. Kadın erkeğin sözünü karşılıksız itaat etmeli ve kadın erkeğe bağlı kalmalı fikri, Sam Jongjida görüşü⁽¹⁾ ile açıklanabilir;

"Kadın her zaman erkeğin sözünü dinlemelidir. Yaşı küçükken babasının kurallarına göre yaşamalı, evlendikten sonra ise kocasının ve kocasının ölümünden sonra ise, oğlunun kurallarına göre yaşamalıdır".

Yukarıda anlatılanlardan kadın ve erkeğin farklı olduğu, ayrıca kadının eşine itaat etmesinin insan hayatının temel oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Eski konfüçyüzm'in dünyaya bakışının temeli ise Juyeok⁽²⁾ İn Yang felsefesi⁽³⁾nden kaynaklanmaktadır. Öyle ise Wuyeok⁽³⁾ın temel felsefesi olan İn Yang felsefesi uzaydaki bütün objeleri ve insanı Yin-Yang olarak ikilem içersinde açıklamaktadır.

Bu mantık ise, tüm doğa ve insan alemini Yin-Yang olarak ikiye ayırmıştır.

Bu iki maddeyi uyum olması için gereken temel yapı olarak görmüştür. Jüyeok'a göre uzayın yapısı ve değişen düzenle birlikte insan hayatının temel kurallarına kadar herşeye değinmiştir. Fakat maalesef insan alemindeki temel düzeyine net bir açıklık getirmemiştir. Böylece ataerkil toplumun oluşmasında kadının erkeğe itaat etmesi ve bağlılığını eski konfüçyüzüm'in dünyaya bakışı olan Yin-Yang felsefesinden bulmaya çalışmıştır. Fakat Jeyeo'k'da da uzaydaki tüm malın birbirinin ilişkilerine göre hem Yang, hem de Yin olabileceğini söylediğine göre Yin-Yang'ın kesin ayrımı ve tek olarak kavranması mümkün değildir (Ma 1984:229).

Böylece kadın hayatının temel özelliği erkeğinin sözünü dinleyip erkeğe bağlı kalmasının gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

1.2.2. KADININ NAMUSLU OLMASI GEREKTİĞİNE DAİR BİR BAKIŞ AÇISI (JEOLYELGUAN:)

Konfüçyüzüm'in kadına bakışını gösteren ve "kadın erkek farklılığını vurgulayan bir fikri" inceledik. Konfüçyüzüm'in kadına esas bakışını oluşturan bu düşünceyle birlikte Yi Hanedanı'na (1392-1908) geldiği zaman kadını namuslu olması gerektiğine dair bir bakış açısı ise, Kore'de genel bir görüş tarzı olmuştur.

Bu görüş, namus kavramını son derece ön plana çıkartarak kadınların hayatını sınırlamıştır. Öyleyse bu kadınlardan namus kavramının istemesini hangi sebeplere bağlanarak istendiğine bakalım:

Kadının namus kavramı insan tarihinin anaerkil yapısından ataerkil yapı-

sına geçiş döneminden, itibaren başlamıştır.

Yerleşim hayatında önce anaerkil yapının hakim olduğu dönemde grup evliliği var olduğu için kadınlarda namus kavramının anlamı olmamıştır. Cinselliğin sadece doğum yapmak için bir vasıta olarak kullanıldığı bu dönemlerde kadınlarda namus kavramı istenecek hiç bir sebep olmamıştır.

Fakat, tarım kültürünün başlamasıyla ve yerleşik hayatın oluşmasıyla ekonomi gücü dahil tüm gücün erkeğe teslim edilip ataerkil toplumun gelişmesiyle beraber kadınların namus kavramı ön plana çıkmaya başlamıştır. Kadınlardan namusun istenmesi baba tarafının soyunu devam ettirmekle birlikte namuslu bir şekilde çocuk doğurup ona servetini bırakmak yönüyle açıklık kazandır. Böylece kadınların namus meselesinin ön plana çıkması insan tarihi boyunca ve ataerkil yapının aile sistemi olarak kesin boyut kazanmasına başladığını söylememiz mümkündür.

Kore'de de Antik çağda başlayarak kadınların namus kavramı ön plana çıkmaya başlamıştır. Fakat bunlar sadece krallık ailesi içinde sınırlanan bir kural olmuştur. Geri kalan bürokrat ve halk kesimi ise namus kavramıyla ilgisi olmayan bir hayat yaşamıştır.

Gogurya (M. Ö. 37- M, S 668) Buyeo'nun (M. Ö. 32 - M,S) halkı ise ilahi törenlerinde kadın- erkek fark etmeden bütün gün dans ve şarkılarla eğlenmişlerdi. Shilla (M. Ö. 57- M, S 935) döneminde de kadın- erkek ilişkilerinin rahat olduğunu söyleyen birçok mitolojiler vardır.

Göryö (18 - 1392) döneminde de kadınların oldukça rahat bir yaşamı olmuştur. Budizmle ilgili dini törenlerde grup halinde bir araya gelerek eğlenmişlerdir. Dul bir kadını da yeniden evlenmesi hiç bir sorun oluşturmamıştır. Dul kadının evlenmeden hayat boyunca yaşaması, bu dönemde de yücelik olarak gösterilmiştir. Fakat Göryö son döneminde, soylu kesimin dul kadınları evlenmeyi tercih etmişlerdir.

Cosan Hanedanı dönemi başladığı zaman dul kadınların evlenmesini kanni yolla yasaklanarak kadın yaşamını sınırlamaya çalışmıştır. Gerçekten bu sistem Cosan Hanedanı'nın hakimiyeti boyunca etkisini güçlü bir şekilde göstermiştir. Dul kadın evlendiği takdirde nesiller boyunca ait olduğu soyun fertleri devlet işlevinde çalışma yasağıyla karşılaşır (Kim 1976:144).

Buna karşı sadık bir kadın, soylular için büyük bir şeref olmuştur. Zaman geçtikçe alt tabaka kesimine kadar yayılarak, sadık bir kadın olmak için abartılı hareketler istenmiştir. Örneğin, kadınlar eşlerine olan sadakatlerini göstermek için eşlerinin ölümünden sonra ya intihar ya da 30 sene boyunca oruç tutup çadırdaki yaşamak gibi son derece dramatik davranışlarda bulunmuşlardır (Kim 1976: 159)

Ayrıca İm Jin(1) Savaşı sırasında savaştan kaçan bir kadının sandala çıkarken bir erkeğin elinden tutması onun ahlaki açıdan kirlenmesi olarak algılanmış ve sonuçta intihar etmek zorunda kalmıştır. Bu olayı anlatan hikaye oldukça ünlüdür. Böylece Cosan Hanedanı namus kavramını "dul kalmak" gibi son derece dramatize ederek kadının en üs-

tün sevabının bu ölçünün olduğunu vurgulamıştı. Kadınlar bu namus kavramını zaman ve duruma göre değişebilen ahlak kuralı olarak değil, kadınların kaderlerinde vazgeçilmez bir kural olarak kabullenmiştir. Bu düşünce yapısı çok uzun bir zaman, Koreli kadınların yaşamını sınırlayan bir ölçü olmuştur.

KAYNAKÇA

CHOİ, Jeok

Konfüçyüz'mü Okumak

1997 Pusan: Sodang

KEUK, Jangte

Modern Kore'de Konfüçyüz'm

1990 Seul: Seul Üniversitesi Yayınları

Konfüçyüz'm ve Konfüçyüz'm Kültürü

1995 Seul: Geleneksel Kültürü Araştırmaları

KİM, Tejun

Konfüçyüz'm Nedir

1993 Seul: Jiyeongsa

HAN- Myungsuk

Konfüçyüz'mün Kadına Bakışı

1986 Seul: Iwha Üniversitesi (Basılmamış Doktora Tezi)

NOTLAR

(1) Mengza; Çin'deki bir filozof Mengza (M.Ö. 382-M.Ö. 289)'nın felsefesini öğrencilerinin yazdığı bir kitap.

(1) Yeki; Gonza'nın ölümünden sonra, söylediklerinin öğrencileri tarafından derlendiği bir kitap.

(1) Kadının üç erkeğin sözünün dinlemesi gerektiğini savunan bir düşünce.

(2) Juyeok; Uzayın temelini İn Yang Felsefesine göre açıklayan bir kitap.

(3) İn Yang felsefesi; Çin felsefesinden biri olarak uzayın temel yapısını İn Yang olmak üzere ikilem içerisinde arayan bir felsefe.

(1) 1592-1598 yılları arasında Coseon ve Japonya arasında olan büyük bir savaş.